

Володимир Звиняцьковський
доктор філологічних наук, професор
Маріупольський державний університет
м. Маріуполь

**«НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА *IN TOTO*» ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ
ПРИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТВОРУ
(«ЧОРНИЙ МОНАХ» А. П. ЧЕХОВА)**

«Тут были шпалеры из фруктовых деревьев, груша, имевшая форму пирамидального тополя, шаровидные дубы и липы, зонт из яблони, арки, вензеля, канделябры и даже **1862** из слив — цифра, означавшая год, когда Песоцкий впервые занялся садоводством».

1862 — рік 1000-ліття Російської імперії, яке широко відзначалося та принаймні на 30 років запам'яталося («Чорний монах» написаний 1893 р.). Невдовзі герой оповідання «Студент» (1894) теж задумується про запрошення варягів 862 р.: що це нічого не дало і що «оттого, что пройдёт ещё тысяча лет, жизнь не станет лучше».

Однак Песоцький уперто заходить на нове коло. Він з тих чеховських персонажів, які проголошують: «Вся Россия наш сад», і це один полюс російської культури *in toto*. Другий її полюс представляє в оповіданні магістр філософії Коврін, який зараховує себе до «тех, которые на несколько тысяч лет раньше сделают человечество достойным Царствия Божия, то есть избавят людей от нескольких лишних тысяч лет борьбы, греха и страданий». Зауважимо, що ті та

інші мислять тисячоліттями, та ще й утопічно, лише шляхи до здійснення утопії діаметрально протилежні. Російська національна культура *in toto* є нічим іншим, як одвічною боротьбою цих двох начал – матеріального та духовного, – що з формулятивною чіткістю відкривається в оповіданні Чехова «Чорний монах» за лаштунками сімейно-побутового конфлікту.